

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1940 kl. 10 f. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, i anledning av väckt motion om vidtagande av skyndsamma åtgärder i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna arbetsanställning.

Motionen.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion nr 33 har herr A. O. Frändén hemställt att riksdagen ville besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om vidtagande av skyndsamma åtgärder i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna arbetsanställning.

Beträffande motiveringen hänvisas till motionen.

Yttranden.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden från medicinalstyrelsen, pensionsstyrelsen, stadskollegiet i Stockholm, Centralförbundet för socialt arbete samt Svenska vanförestalternas centralkommitté. Yttrande har dessutom inkommit från Riksorganisationen de vanföras väl.

Medicinalstyrelsen

tillstyrker motionen under hänvisning till yttrande av medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professor Henning Waldenström.

Beträffande motionens förslag om jämkning i det läkarintyg, som skall föredas för vinnande av anställning med pensionsrätt i statens tjänst, finner professor Waldenström att de där använda uttrycken att vederbörande skall vara fri från sjuklighet, svaghet eller lyte, som är till men för fullgörandet av arbetsuppgifterna vid den sökta tjänsten eller som innebär risk för framtida nedsättning av tjänstedugligheten, kunna ändras till "verkligt men" och "påtaglig risk".

I fråga om anställande av vanföra skulle det vara av stor betydelse om staten föregick med gott exempel.

Även vid arbetsförmedlingarna bör ett särskilt påpekande göras beträffande de vanföra.

Pensionsstyrelsen.

Styrelsen hänvisar till sin skrivelse av den 11 november 1939 till statsrådet och chefen för socialdepartementet med hemställan om vidtagande av åtgärder vilka i sitt syfte sammanfalla med motionens.

Styrelsen finner det synnerligen lämpligt att åtgärder vidtagas i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna arbetsanställning och påpekar i likhet med medicinalstyrelsen betydelsen av att vederbörande chefer anbefallas att i lämplig omfattning anställa vanföra personer.

I ovannämnda skrivelse till socialdepartementet omnämnes ett sammanträde med styrelsen för svenska vanförestaltnernas centralkommitté och pensionsstyrelsen den 4 juni 1939, där de vanföras sysselsättning diskuterats.

Vid denna diskussion framhölls att privata företagare skulle vara mera benägna att anställa vanföra personer i sin tjänst, därest statliga verk och inrättningar visade större villighet att sysselsätta dylika och sålunda föreginge med föredömliga exempel.

Här framhölls tillika, att Danmark hunnit mycket längre än Sverige i just denna fråga, samt påpekades nödvändigheten av att arbetsförmedlingarna uppmärksamma frågan.

Stadskollegiet i Stockholm.

Kollegiet åberopar ett yttrande som avgivits av en av kollegiet tillsatt s. k. arbetsberedningskommitté, vilket bygger på av nämnda kommitté företagna undersökningar beträffande sjukdomsförekomsten i fattigvårdsdistrikten i Stockholm och sammanhanget mellan arbetsberedningen åt de partiellt arbetsföra och stadens understödsverksamhet.

Av nämnda undersökningar framgår, att av det undersökta fattigvårds-klientelet drygt 2/3 meddelats fattigvård på grund av sjukdom samt att det för den återstående tredjedelen visat sig möjligt att genom vissa medicinska och sociala åtgärder — bl. a. särskild arbetsberedning och förmedling för partiellt arbetsföra — höja och anpassa arbetsförmågan till en sådan grad att den skulle kunna praktiskt utnyttjas i samhällets arbetsliv.

Kommittén finner det vara uppenbart, att i fattigvården för närvarande föreligger en latent tillgång på partiell arbetskraft av icke ringa omfattning och att en effektiv arbetsberedning och förmedling skulle avsevärt avlasta understödskostnaderna.

I ekonomiskt avseende har, enligt under hand lämnat meddelande, kommittén beräknat att med en administrationskostnad av endast 8,000 kronor härigenom för ett år för staden inbesparats kronor 100,000.

På grund av ovan anförda tillstyrkes motionen.

Centralförbundet för socialt arbete.

Förbundet tillstyrker motionen, men finner det icke välbetänkt att de eventuella åtgärder, motionären föreslår, inskränkas till att omfatta blott den speciella kategori av partiellt arbetsföra, som de vanföra utgöra, och hänvisar i detta sammanhang till motion nr 121.

Svenska vanförestalternas centralkommitté tillstyrker motionen på samma grunder som medicinalstyrelsen, och *Riksorganisationen de vanföras väl*, vilken omfattar c:a 2,000 medlemmar, tillstyrker livligt motionen.

Utskottet.

Med tanke på kommande års befolkningsutveckling och nödvändigheten av att trygga vår folkförsörjning finner utskottet det nödvändigt att all till buds stående arbetskraft utnyttjas och anser därför, i likhet med pensionsstyrelsen, det synnerligen lämpligt, att åtgärder vidtagas i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna arbetsanställning.

Utskottet har i detta sammanhang icke kunnat förbigå det av medicinalstyrelsen överbragta förslaget av medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professor Henning Waldenström, vilken ansett att det i formuläret för läkarbetyg vid anställning i statens tjänst ingående uttrycket "*men* för fullgörande av arbetsuppgifterna i den sökta tjänsten eller innebär *risk* för framtida nedsättning av tjänsteförmågan" borde kunna, i syfte att underlätta anställningen av personer med lyte, ändras till "*verkligt men* för fullgörande av arbetsuppgifterna i den sökta tjänsten eller innebär *påtaglig risk* för framtida nedsättning av tjänsteförmågan".

Erfarenheterna från Stockholms stads arbetsberedningskommittés arbete visa, att en icke obetydlig minskning i samhällets försörjningsbörda kunnat vinnas genom offentlig verksamhet i syfte att bl. a. bereda och förmedla arbete åt personer med nedsatt arbetsförmåga.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla att Kungl. Maj:t ville gå i författning om vidtagande av
åtgärder i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna
arbetsanställning.

Stockholm den 16 april 1940.

KARL AUGUST JOHANSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Karl August Johanson, Wistrand, Hårdin, Nils Andersson, Hagström, Ericsson, Näslund¹ och Aronsson.¹*

¹ Ej närvarande vid utlåtandets justering.